

Cu inițiativă și cu pricepere...

Urmărind lucrările celui de-al II-lea Congres al F.D.U.S., am dobândit certitudinea că am pășit într-o etapă nouă, calitativ superioară, a democrației socialiste. Prin structurile organizatorice instaurate la acest congres, se traduc în viață hotărârile Congresului al XII-lea al partidului privitoare la sporirea participării fiecăruia dintre noi la toate problemele și frământările țării; aceasta înseamnă să ne simțim direct răspunzători și să acționăm concret, cu inițiativă și cu pricepere, pentru liniștea căminelor noastre, pentru siguranța zilei de mâine, pentru bucuria de a munci în libertate; acum sint create condițiile cele mai propice de a ne valorifica talentul, calitățile, în folosul semenilor noștri.

Alegerea mea în Comitetul Central al organizațiilor democrației și unității socialiste o consider o foarte mare cinste, care mă obligă, ca actriță, ca om al muncii și cetățean, să nu-mi precupețesc eforturile pentru binele poporului și al țării mele. Dacă conștiința valorii tale te face să ceri, conștiința talentului tău te obligă să dai. Desigur, este vorba despre o calitate mai înaltă a muncii, despre o contribuție efectivă, multilaterală la înfăptuirea hotărârilor menite să dea o nouă strălucire țării. Ca întotdeauna, cuvintele pline de căldură, îndemnul se crețarului general al partidului ne mobilizează pe toți, indiferent de domeniul în care lucrăm, la aplicarea în viață a luminosului nostru program. Prin munca mea de slujitoare a scenei, mă voi strădui să răspund obiectivelor ce împreună ni le-am propus, noi, oamenii acestei țări, noi, creatorii de artă. Avem în față un public exigent, oameni minunați care așteaptă de la noi creații care să-i bucure și să-i călăuzească din punct de vedere moral; e de datoria noastră să le oferim o artă la înălțimea cerințelor epocii. În această ordine de idei, îmi propun ca prin scenariile de film pe care le scriu să contribuim la valorificarea tezaurului nostru cultural (scenarii după opere de Sadoveanu, Alecsandri, Ispirescu ș.a.). Dorința mea vie este ca tot ceea ce investesc în actul de creație artistică, atât în teatru, cât și în film, să rodească, îmbogățind cultura socialistă.

Hotărârea noastră fermă este de a fi strâns uniți, alături de cel care apără pacea țării noastre, luptând pentru pacea lumii întregi, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ales cu entuziasm, de întregul popor, ca președinte al Frontului Democrației și Unității Socialiste.

telex-,,teatrul“●telex-,,teatrul“●telex-,,teatrul“

La TV, artistul poporului Radu Beligan anunță un număr record de premii românești contemporane aflate în pregătire la această stagiune: Domnul Montaigne bea ape minerale de D. R. Popescu, Cartea lui Ioviță de Paul Everac, o piesă (cu titlul, probabil, încă nefixat) de Iosif Naghiu și un spectacol-cabaret de Radu Co-

șasu. ● Devine supărătoare lipsa de interes a secretarilor literari pentru popularizarea activității teatrelor lor. Umblă ea, FAIMA, după știri, dar nu se poate descurca singură, stimați colegi din secretariatele literare. Mai ajutați-o și voi, cu un telefon, cu o scrisorică... ● Prin excepție, Mircea Filip ne informează că la Teatrul Na-

țional „Vasile Alecsandri“ din Iași a avut loc premiera piesei Copiii soarelui de Maxim Gorki în regia Sorinei Mirea. Tot la Iași se va deschide studioul teatrului, cu o premieră care se anunță demnă de tot interesul: Procesul lui Julien ospitalierul, dramatizare de Mircea Filip după cartea lui Emil Brumaru. ●

(Continuare la p. 15)

E posibilă viziunea integratoare? Sigur că da — dovadă, spectacolul Teatrului „Bulandra”, care nu lasă semne de întrebare, care răspunde la ce-și propune și realizează, și după opt ani, *imaginea satirică sintetică a unei lumi*, a unei societăți pe care Caragiale a denunțat-o în ansamblul ei, prin tipologiile ei, într-o modalitate care n-o salvează prin nici un fel de devenire, ci o surprinde exact, și minuțios, și magnific în cercul (la figurat și la propriu) — cercul ei vicios, în care trăiește. O explicație probabilă ar fi aceea că montarea semnată regizoral și scenografic de Liviu Ciulei rezolvă inspirat trei elemente fundamentale :

- obiectul satirei ;
- modalitatea satirei ;
- mișcarea satirei.

Obiectul satirei este lumea⁹, o colectivitate constituită, deci, un mediu real — nu un individ. Oricât de interesantă ar fi, teoretic, ambiția unui ins de a parveni într-o urbe somnolentă, ea rămâne o temă de studiu, nu un scop satiric. Societatea este implicată, deci, în satira caragialeană, și nu un individ anume, de aceea dimensiunea este mai mare și liniile tipologice trasate exact în cadrul acestui întreg. A le abate de la linia lor, sau a le da alt curs, nu înseamnă decât a diminua obiectul satirei, a restrânge din dimensiune și a da probe parțiale de elocvență artistică. *Modalitatea* satirei este aceea a teatralității totale, pure și efective, personajele, fiecare în parte și toate la un loc, constituind un veritabil spectacol¹⁰, frenetic, viu, dezlănțuit. În desfășurarea lor scenică domină jocul și o anume *inconștiență* a situației pe care

⁹ „adevărată temă a narațiunilor lui este viața societății românești” (Tudor Vianu: *Arta prozatorilor români*, B.P.T., 1966, vol. I, pag. 167).

¹⁰ „personajul lui Caragiale este el însuși un spectacol: «joacă» limbajul și situațiile, «se joacă» pe sine” (I. Constantinescu: *Caragiale și începuturile teatrului european modern*, pag. 108).

n-o mai pot controla și pricepe. De aici, impresia de marionete, de care s-a vorbit, de vid interior și de abulie — dar, atenție... acestea sînt rezultante, și nu trăsături efective. Dacă ne-am imagina un Tipătescu-marionetă și niște Farfuridi și Cațavenci abulici, ce rost, ce preț și ce Savoare ar mai avea lupta lor electorală disperată, combinată cu recuperarea grabnică a scrisorii de amor? În sfîrșit, *mișcarea* satirei e aidoma unor călușe de bilci, în sens circular¹¹, vertiginosă și pe o direcție neschimbată — ea nu dă nimănui prilej să-și tragă sufletul și s-o apuce pe o cale proprie. Personajele nu se dezvoltă, se dezvoltă — ele nu trăiesc un proces de acumulare, ci neliniștea de a fi scoase dintr-un stadiu care le e consubstanțial. Nu e interesant că nici o clipă nu se gîndește autorul să-l pună pe Trahanache să aibă o explicație oarecare cu Zoe, de pildă, ci, dimpotrivă, grăbește personajul să împiedice, cu orice risc, publicarea scrisorii? Nu interesează ce știe și cit știe; interesează să refacă grabnic unitatea existenței amenințate, stadiul în care se aflau înainte de începerea piesei, în care se vor afla la sfîrșit și în care, orice s-ar spune și oricîtă cerneală va mai curge, se simt bine.

Sinteza epocii noastre, privind comediile lui Caragiale, ar fi *sinteza teatralității studiate cu ritmul comic al cercului vicios* denunțat, în epocă, de autor. O sinteză în care studiul nu se mai simte, ci se materializează într-o realitate de joc frenetică, sclipitoare, și într-o cascadă de ris.

¹¹ *Figura geometrică a teatrului comic caragialean este cercul*; „Un cerc perfect descrie Scrisoarea pierdută (...) Personajele piesei se înlanțuie într-o horă a grabei absurde, se agită extraordinar, se caută în contra-timp unele pe altele, aleargă unele la sau după altele, se ascund unele de altele, se pîdesc și se urmăresc” (Valeriu Cristea: *Satiră și viziune, în Alianțe literare*, Ed. „Cartea românească”, 1977, pag. 90—92).

telex-.,teatrul“●telex-.,teatrul“●telex-.,teatrul“

(Continuare de la p. 6)

La Teatrul Dramatic din Constanța se repetă Călător fără bagaje de Jean Anouilh, în regia lui Ion Maximilian și scenografia lui Aurel Florea și Eugenia Tădrășescu-Jianu. Urmează să înceapă și repetițiile unei noi piese a lui Paul

Everac, Cartea lui Ioviță, pe care o va pune în scenă Alexa Visarion. ● Păcat că nu am putut vedea spectacolele constănțene prezentate la București. În aceleași seri se afla în tur-neu și Teatrul de Stat din Sibiu. Cinea, acolo sus, la A.R.I.A., nu ne iubeste. ● La Teatrul popular din

Lugoj, succesele dobîndite le-au dat mai multă încredere în forțele proprii artiștilor amatori: ei repetă acum Nevestele vesele din Windsor de Shakespeare, în regia lui Dan Radu Ionescu de la Teatrul Național din Timișoara. ●

(Continuare la p. 58)

VIITORUL ROL

LIVIA BABA

Pregătită, inițial, pentru altă profesie, Livia Baba s-a simțit irezistibil atrasă de teatru și, la vârsta de 35 de ani, fără complexe, urcă pe scenă, înfringând prin proba talentului scepticismul celor ce o priveau ca pe o intrusă. Temperamentul exploziv, forța de caracterizare psihologică i-au înlesnit o ascensiune rapidă, Livia Baba devenind, în câțiva ani, ceea ce numim „cap de afiș”.

Începându-și cariera la Teatrul „Mihai Eminescu” din Botoșani, actrița joacă un timp pe scena din Tîrgu Mureș, fixându-se, din 1965, la Teatrul de Stat din Sibiu. Dintre rolurile ei, spicuim : Solange (*Mașina de scris* de Jean Cocteau), Menajera (*Rosmersholm* de Ibsen), Margareta (*Richard al III-lea* de Shakespeare), Miss Prism (*Bunbury* de Oscar Wilde), Kira-Xenia (*Dealul cu fîntină arzeană* de Yanniss Ritsos). Oenona (*Fedra* de Racine), Mama (*Neînțelegerea* de Camus), Doamna Clara (*Vlaicu-Vodă* de Davila),

Anca (*Năpasta* de I. L. Caragiale), Bunica (*Siana* după I. Agârbiceanu — rol care i-a adus un premiu de interpretare la Festivalul național de teatru — 1967). Aneta Duduleanu (*Găitele* de Al. Kirițescu), Domnica (*Viața unui artist*) și Katy (*Sîngele*) de Horia Lovinescu, Tereza (*Viața e ca un vagon?* de Paul Everac). Impunătoare în roluri de tragedie și dramă, Livia Baba e la fel de expresivă în comedie, cucerind publicul prin inteligență și grație comică, prin fantezia improvizată.

În piesa *Broasca țestoasă*, semnată de tînărul romancier Mircea Săndulescu, debutant în teatru, și în regia lui Sergiu Savin, Livia Baba va interpreta rolul principal : Ileana.

„În fața ficcării «partituri» noi, încerc o teamă, la gîndul că mă aflu în fața unui om al cărui destin trebuie să mi-l asum. La primele lecturi cu piesa *Broasca țestoasă*, am fost puțin derutat. Treptat, însă, am descoperit că există un curent subteran care leagă acțiunile colaterale, în final rezultînd ideea-pivot : refuzul singurătății. Personajul Ileana ne reamintește că există oameni pe lingă care se trece uneori cu indiferență ; după cum există oameni care posedă acea calitate de a dăruii, care au acea aleasă aspirație de a fi, nu *utili*, ci *necesari*, ca aerul, ca apa. Și, aceasta, nu din dorința de a primi ceva în schimb, ci din credința că, neputînd alina suferințele întregii omeniri, pot fi necesari, cel puțin, unui om.

Nu știu cît voi reuși să realizez, în final, din ceea ce mi-am propus, la intensitatea emoțională a celor mai bune repetiții, dar convingerea cu care lucrează echipa formată din Anca Neculce-Maximilian, Kitty Stroescu, Geraldina Basarab, Dana Bolintineanu, Mircea Hindoreanu, Nicu Niculescu, Nicolae Călugărița și regizorul Sergiu Savin îmi dau siguranța că vom realiza un spectacol care va vorbi sensibilității, uneori ascunse, a spectatorilor noștri”.

telex-,,teatrul“●telex-,,teatrul“●telex-,,teatrul“

(Continuare de la p. 15)

Revista „Era socialistă” publică, în numărul 2/1980, un incitant articol semnat de Valentin Silvestru : „Aspirația spre calitate și oscilațiile ei în viața teatrală actuală”. ● De citeva numere încoace, „Tri-

buna” publică o anchetă privitoare la cele mai bune (zece) spectacole ale deceniului opt. Ancheta promite să furnizeze material copios unui comentariu privind unitatea de vederi a criticilor. ● Faptul că o parte dintre abonații la „Tribuna” nu primesc re-

vista se explică prin stralungul gros de zăpadă care s-a așternut peste munți, ne asigură Ion Cocora. ● După recitalul literar-muzical Cîntecul păunului de aur, realizat de I. I. Bercovici după versurile poetului Ițic Mangher, la Teatrul

VIITORUL ROL

ION FOCȘA

Elev al marilor actori și profesori Ion Manolescu și V. Maximilian, Ion Focșa (promoția '47—'48) a jucat, încă din anul II de conservator, pe scena Teatrului Național din București, în piesa lui Miron Radu Paraschivescu, *Asta-i ciudat!*, în regia lui Tudor Mușatescu. Debutul i-a fost de bun augur. Trecînd prin trupele teatrelor „Muncă și voie-bună”, „Mic”, „Nostru”, „Comedia”, a avut prilejul să lucreze sub îndrumarea lui Victor Ion Popa, a lui Aurel Ion Maican, a lui Ion Șahighian, a lui Sică Alexandrescu, a Mariettei Sadova; în 1950, îl găsim în grupul actorilor care pun bazele Studioului actorilor de film „C. I. Nottara”; în 1955, participă la înființarea Teatrului de Stat din Galați, al cărui animator era regretatul Crin Teodorescu; din 1958, se statornicește la Teatrul „A. Davila” din Pitești. După o activitate artistică de 35 de ani (peste 130 de roluri), vedem că

actorul Ion Focșa s-a dedicat în special dramaturgiei originale contemporane. Atras de arta punerii în scenă, el a obținut două dintre premiile Galei recitalurilor de la Bacău, ediția 1978, pentru poezia 1907 de Dominic Stanca. În această stațiune, semnează regia *Casei cu două fețe* de Mircea Ștefănescu.

În cunoscuta dramă a lui Arthur Miller *Moartea unui comis-voiajor*, Ion Focșa va interpreta rolul lui Willy Loman.

„Willy Loman e o piatră de încercare în cariera oricărui actor. Trăiește bucuria împlinirii unui vis orgolios, de mult nutrit, dar și a colaborării cu regizorul Costin Marinescu, care, prin stilul său de lucru, îmi dă certitudinea unei izbinzi. Piesă devenită clasică, *Moartea unui comis-voiajor*, din punct de vedere al tehnicii dramaturgice, poate, depășită, vorbește în continuare sensibilității noastre, prin destinul eroilor ei.

Obscurul comis-voiajor care, și atunci cînd a fost învins, și-a păstrat speranțele într-o viață mai bună, este negreșit victima condițiilor sociale și a «visului american». Dorind să evadeze din realitate, și-a construit o existență bazată pe iluzii, pe neadevăruri; prinzîndu-se în capcana autoamăgirii, a ajuns în imposibilitate de a discerne iluzia de realitate. Willy Loman e un mare caracter slab, un uriaș personaj «mic», căruia încerc să-i descifrez mobilurile și contradicțiile.

Realizînd imensa decepție și prăbușirea iminentă a bătrînului Loman, Linda, soția sa, schițează, din numai cîteva cuvinte, un veritabil portret al lui: «Nu spun că Willy Loman este un om mare. N-a cîștigat niciodată mulți bani. Numele lui n-a fost niciodată în ziare. N-are nici cel mai frumos caracter de pe lume. Dar este o ființă omenească și se întîmplă cu el ceva groaznic. Nu trebuie lăsat să cadă în groapă ca un ciine bătrîn, trebuie să i se dea o mîină de ajutor!».

Maria Marin

telex-,,teatrul“•telex-,,teatrul“•telex-,,teatrul“

Evreiesc de Stat se repetă
Într-un ceas bun, revistă de Herry Eliad, Alexe Marcovici și B. Friedman.

● Revista „Arta” nr. 5—6/1979 publică foarte interesante studii despre scenografie. Materialele sînt bogat ilustrate. Merită s-o citiți. ● Corespondenta noastră voluntară Elisabe-

ta Munteanu ne informează că între Institutul de teatru din București și cel din Tg. Mureș au loc frecvente schimburi de experiență. De curînd, un grup de studenți bucureșteni au fost oaspeții tîrg-mureșenilor și au putut vedea la lucru clasele de actorie ale profesorilor Constantin

Codrescu și Ileana Burlacu. ● Alexandru Colpacci a plecat în R. P. Polonă, unde urmează să pună în scenă D-ale carnavalului de I. I. Caragiale. Ce bine ar fi dacă toți regizorii români invitați peste hotare ar pune în scenă piese românești!

(Continuare la p. 92)

uşurintă la scris — calitate, dar şi defect. În consecinţă, destinul i-a fost „unul dintre cele mai fericite şi mai nefericite din câte a cunoscut literatura română”. Pradă propriului talent, nu meru exigent cu slova sonoră zvirlită pe hîrtie, a dat scrieri care n-au putut supravieţui propriilor lor succese.

Ani şi ani, Valeriu Răpeanu a fost preocupat, înmulţindu-şi unghiurile de vedere, tot reevaluându-şi nuanţele, de „G. M. Zamfirescu, dramaturgul şi omul de teatru”, preocupare prezentă, la nivel de corolar, şi în această carte. Ne sînt înfăţişate condiţiile dificile ale existenţei şi activităţilor lui „Gemi”, tutelate apă-sător de *obsesia luptei omului cu viaţa*, pînă la a-i crea o adevărată manie a persecuţiei. Sînt analizate publicistica, opera dramatică, preţuindu-se aparte *Domnişoara Nastasia* (amintim un util excurs în problematica literaturii maha-lalei şi a periferiei, cît şi o conota-re a modelelor artistice ale vremii). E înfăţişat regizorul şi animatorul în căutarea modernităţii. Se conchide că „prezenţa lui George Mihail Zamfirescu rămîne una de prim ordin, nu numai prin plurivalenţa preocupărilor sale, dar şi prin calitatea lor”.

Din trecut, „cu excepţia lui Vasile Alecsandri, scriitorii noştri de teatru s-au epuizat după cele dintîi creaţii, perioada lor de maximă desfăşurare fiind de ordinul a cel mult două decenii”, scrie Valeriu Răpeanu, şi nici unul „n-a izbutit să treacă din punct de vedere este-

tic dincolo de epoca în care s-a format”. Alexandru Kiriţescu e luat drept etalon. Deşi cu har teatral şi stăpînind tehnica replicii, Kiriţescu s-a lăsat uneori marcat de viaţa cotidiană a teatrului din perioada interbelică. Totuşi, din noianul de titluri, *Gaişele* sau *Borgia* sau *Nunta din Perugia*, excelînd în „relevarea mentalităţii de clan, de familie, de grup”, par apte să-l salveze prin timp.

Ultimul capitol nu mai este consacrat vreunui creator, ci, *finis coronat opus*, examinează un amplu proces evolutiv printr-o „meditaţie asupra dramaturgiei române contemporane”. Dramaturgia, aflată într-o criză adîncă încă de pe la mijlocul anilor '30, începe să se între-meze odată cu izbînda noii orînduirii. Concepţii conducătoare noi, instituţii teatrale mai multe şi mai bine dotate, un public lărgit stimulează pe dramaturgii notorii, determină debuturi. După o perioadă de dibuiri, cu texte generoase cu intenţie, dar adesea didacticistice pînă la schemă, paşii se adună pe drumul larg, vizînd departe, drum căruia i se surprînd cîteva ramificaţii principale. Analiza se dovedeşte competentă, precisă şi întreprinsă dinăuntrul fenomenului. La capătul unui volum în care s-au conturat esenţial cîteva personalităţi ale scenei, Valeriu Răpeanu se conturează, la rîndu-i, ca unul dintre autenticii oameni de teatru ai contemporaneităţii.

Mihai Dimiu

telex-.,teatrul“●telex-.,teatrul“●telex-.,teatrul“●

(Continuare din p. 59)

FAIMA roagă frumos pe norocosul descoperitor al vreunui exemplar din Almanahul „GONG '80” să trimită rarissima comoară la revista „TEATRUL”, fiindcă în Bucureşti nu se mai găseşte. FAIMA promite generosului prieten un exemplar din „GONG '81”. Cu prioritate! ● *Aflăm de la Teatrul Naţional din Cluj-Napoca veşti îmbucurătoare: se află în stadiu a-*

vansat de repetiţii Pescăruşul de Cehov, în regia lui Timotei Ursu şi scenografia lui Mircea Matca-boji; printre interpreţi, Silvia Ghelan şi Ecaterina Dumitrescu. Se mai repetă Labirintul de Arrabal, pe care o pune în scenă Mihai Manuţiu, cu Marcel Iureş şi Melania Ursu. Tot aici au fost puse la punct spectacolele mai vechi Pasărea Shakespeare de Dumitru Radu Popescu şi

Woyzeck de Büchner, în vederea apropiatului turneu în R.F.G. ● Nu-i nimic serios... la Teatrul „Ion Vasilescu”. Piesa lui Pirandello se repetă sub conducerea Soranei Coroamă-Stanca. Sînt multe semne că la acest teatru lucrurile merg mai bine. Se schimbă multe, numai firma, nu, numai firma, nu!... Pe cînd?

FAIMA